

ارزیابی رضایتمندی سکونتی، با استفاده از معیارهای کیفیت زندگی در

محلات فرسوده

حسین طهماسبی مقدم^۱

دکتری، گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه زنجان، زنجان، ایران

tahmasebihossein@znu.ac.ir

محمدتقی حیدری^۲

استادیار گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه زنجان، زنجان، ایران

Mt.heydari@znu.ac.ir

زهرارسل زاده^۳

دانشجوی دکتری، گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه زنجان، زنجان، ایران

zahrarasoulzadeh@znu.ac.ir

چکیده

یکی از مهمترین اهداف مدیران شهری افزایش سطح کیفیت زندگی در شهرها و بالابردن میزان رضایتمندی در بین شهروندان می‌باشد. که این مهم از طریق برنامه‌ریزی جهت تامین نیازهای مادی و معنوی، به طور توأمان و برابر در بین ساکنین شهر، امکان‌پذیر خواهد بود. این پژوهش باهدف بررسی رضایتمندی سکونتی، با استفاده از سنجش کیفیت زندگی در محلات فرسوده (نمونه موردی: بافت مرکزی شهر زنجان) با تکیه بر مبانی برنامه‌ریزی شهری طراحی شده است و سعی بر آن داشت که با شناخت شاخص‌های تأثیرگذار، نحوه تأثیر هر کدام از این شاخص‌ها و نحوه سنجش آن‌ها را در محیط‌های شهری بررسی کند. مبنای سنجش سطح کیفیت در بافت فرسوده و جدید شاخص‌های اقتصادی اجتماعی، زیست محیطی، کالبدی می‌باشد که داده‌های آن از طریق پرسشنامه و اطلاعات موجود اولیه جمع‌آوری شده است. و سرانجام توسط مدل تحلیل عاملی اکتشافی، مدل مورد مطالعه و روایی پرسشنامه تأیید شده است. بر مبنای زیرشاخص‌های سطح آخر، گویه‌ها در قالب پرسشنامه تدوین شد و با کمک گرفتن از داده‌های موجود میزان سطح کیفیت زندگی مورد سنجش قرار گرفت. نتیجه این تحقیق نشان می‌دهد که سطح کیفیت زندگی در بافت مرکزی فرسوده شهر زنجان پایین می‌باشد و ساکنان آن محله رضایت کافی از اوضاع محل زندگی خود ندارند. گرچه در دو سطح کیفیت اقتصادی و زیست محیطی بافت فرسوده شرایط کمی متفاوت است اما در کل سطح پایینی نسبت به بافت جدید دارد و این به خاطر نقاط ضعفی است که در شاخص‌های کیفیت زندگی در بافت مرکزی شهر زنجان وجود دارد.

واژه‌های کلیدی: کیفیت زندگی، بافت فرسوده، رضایتمندی از محله، مدل تحلیل عاملی اکتشافی، بافت مرکزی شهر زنجان

^۱ - حسین طهماسبی مقدم

۱- مقدمه

گوناگون و به سوی سازگاری با نیازهای زمانی- مکانی است و تحقق نیافتن این سازگاری کم کم سبب فرسودگی بافت شهرها می شود. علاوه بر این، بافت های قدیمی در شهرها رو به فرسوده شدن می روند و این مکان ها از لحاظ کیفیت زندگی دچار افولی شدید می شوند. بنابراین برنامه ریزی برای ارتقای کیفیت زندگی در این بافت ها اجتناب ناپذیر است (حاتمی نژاد و همکاران، ۱۳۹۵).

رشد بی رویه شهرها مشکلاتی از قبیل اسراف در استفاده از زمین، فقدان تسهیلات و امکانات شهری کافی، عدم پیوستگی شهری و ... را به وجود آورده، همچنین باعث فرسوده شدن بافت های قدیم شهری شد این گونه مناطق در زمان ساخت به دلیل برخورداری از فضای فراوان و امکانات رفاهی درخور توجه، مکان هایی نشاط انگیز بوده اند، ولی به دنبال بی توجهی مسئولان شهری در ارائه امکانات خدماتی موجب شد که رواج سکونت در این مناطق رو به کاستی حرکت کند (شاطریان و همکاران، ۱۳۹۰: ۱۲۸).

همچنین رشد سریع شهرها در چند دهه اخیر، شکل گیری بافت های نامناسب و خودرو را به همراه داشته است بعلاوه بافت های قدیمی در شهرها رو به فرسوده شدن رفته اند و این امکان ها از لحاظ کیفیت زندگی دچار افول شدید شده اند لذا برنامه ریزی برای ارتقاء کیفیت زندگی در این بافت ها اجتناب ناپذیر است. کیفیت زندگی تأثیرات بسزایی بر زندگی ساکنان یک محدوده، سکونت دارد و مهم ترین این تأثیرات، رضایتمندی از سکونت در این بافت است (سلمانی، ۱۳۸۹: ۲).

بنابراین همان طور که مشخص است، در برنامه ریزی برای این بافت ها شناسایی معیارهای مؤثر بر رضایتمندی ساکنان آن ها و نحوه تأثیر گذاری این معیارها بر یکدیگر از اولویت برخوردار است، که هدف این پژوهش مشخص نمودن

بالاترین هدف توسعه و مدیریت شهری، بهبود کیفیت زندگی و خوشبختی شهروندان است، حال آنکه کیفیت زندگی مفهومی چندبعدی است و جنبه های مختلفی را در برمی گیرد. به طور کلی کیفیت زندگی شامل مسائل مادی و غیرمادی است. از بعد مادی، کیفیت زندگی نه تنها مقوله هایی چون استانداردهای زندگی، امکانات زیر بنایی، تولید اقتصادی، اشتغال، قیمت و قانون و مانند این ها را در برمی گیرد بلکه مواردی چون سلامتی، سرگرمی، اوقات فراغت، فرهنگ و هنر و مانند این ها نیز در همین مقوله می گنجد. در بعد مفاهیم غیر مادی، کیفیت زندگی شامل تجارب و دریافت های شخصی افراد و بازخوردهای آن ها در زندگی واقعی شان است (ملکی و همکاران، ۱۳۹۳: ۱۹).

ارتقا کیفی زندگی شهری در دوره معاصر با رشد چشمگیری جمعیت در شهری در این دوران همراه بود، بدیهی است که رشد شهرنشینی هم زمان با رشد امکانات و خدمات شهری می تواند کیفیت زندگی را تحت تأثیر قرار دهد. اسکان شهروندان در محیط های مطلوب و رضایت بخش یکی از اهدافی است که علوم مرتبط به شهر باید به آن توجه نماید. سنجش کیفیت زندگی شهری چالش جدی در مدیریت شهری از یک طرف و میان محلات مختلف شهر از طرف دیگر است. اجزاء شهرها علاوه بر اینکه از جنبه ای کمی مورد ارزیابی قرار می گیرند از لحاظ کیفی نیز قابل بررسی می باشند (براری، ۱۳۹۰: ۲).

شهر مانند دیگر پدیده های ساخت انسان، در طول تاریخ درگیر تحولاتی بوده است. رهایی از این تغییرات امکان پذیر نیست، زیرا به معنای سکون و توقف است که به مرگ حیات شهری منجر میشود (فلامکی، ۱۳۹۰)، در واقع پایداری شهری در گرو دگرگونی و تغییر تدریجی حیات شهر در ابعاد

بنابراین از دهه ۱۹۶۰ تلاش های علمی فراوانی به منظور تعریف اصطلاح کیفیت زندگی، شناسایی عناصر تشکیل دهنده آن و توسعه روش های سنجش و اندازه گیری کیفیت زندگی صورت گرفته است. یکی دیگر از دلایل چنین توجه ای به کیفیت زندگی، در سؤال برای تخصیص منابع محدود و کمیاب نهفته است (Megone, 1990: 35).

با توجه به منابع معین، سیاست گذاران می بایست بهینه ترین راه را برای توزیع آن ها در راستای نیازها و اولویتهای مردم بیابند. این امر می تواند به وسیله کاربرد نتایج تحقیقات مرتبط به عنوان ورودی در فرایند تصمیم سازی و سیاست گذاری تحقق یابد. به بیان دیگر چنین تحقیقاتی وسیله و ابزار تولید توصیه های سیاستی مناسب برای اولیای امور (مسئولان) هستند. این توصیه ها و نظریه ها جزء بااهمیت و تعیین کننده ای برای سیاست گذاران هستند. در نتیجه همگرایی (جهانی سازی و منطقه ای سازی)، مرزهای فیزیکی و اقتصادی را میان ملت ها می زداید و شرکت های چندملیتی نقش آفرین نظام اقتصادی جهان می شوند، لذا شهرها باید واجد شرایط زیادی شوند تا سرمایه ها را از شرکت های چندملیتی به خود جلب کنند. آن ها مجبورند زیر ساخت ها، ارتباطات، حمل و نقل، نظام های قانونی، امنیت، کارکنان خوب آموزش دیده و یک اساس و زمینه تکنولوژیکی باکیفیت، جهت فراهم شدن ارتباط و واسطه لازم برای رشد اقتصادی ارائه کنند. این امر به نوبه خود، منجر به افزایش قابل توجه در استانداردهای مسکونی زندگی خواهد شد (Ulungin, 2001: 342).

در این میان شناخت، اندازه گیری و بهبود کیفیت زندگی در مکان های خاص و یا برای اشخاص و گروه های خاص همواره کانون توجه برنامه ریزان (شهری) بوده است. در این میان مفهوم کیفیت زندگی عمدتاً از دهه ۱۹۷۰ و

همین امر است. لذا در این تحقیق، شاخص ها و معیارهای اصلی تعریف کیفیت زندگی از متون مختلف استخراج می گردد و در قالب پرسشنامه، وضعیت کیفیت زندگی و سطح رضایتمندی ساکنین محلات بافت مرکزی شهر زنجان می گردد.

۲- مبانی نظری و ادبیات پژوهش

شناخت، اندازه گیری و بهبود کیفیت زندگی از اهداف عمده محققان، برنامه ریزان و دولت ها در چند دهه اخیر بوده است. این عرصه علمی و تحقیقاتی مورد توجه تعداد زیادی از رشته ها، از جمله جامعه شناسی، روان شناسی، اقتصاد، علوم محیطی، جغرافیا، پزشکی و ... است. کیفیت زندگی از دهه ۱۹۶۰ به یکی از موضوعات مورد علاقه علوم اجتماعی تبدیل شد، زیرا در این دهه مشخص شد که رشد و توسعه اقتصادی لزوماً منجر به بهبود زندگی مردم یک کشور نمی شود (Das, 2008). مطالعات علمی نشان دادند که رابطه بین پیشرفت اقتصادی و کیفیت زندگی، رابطه ای خطی نیست، این دو تا نقطه ای همسو و هم جهت حرکت می کنند و آن نقطه ای است که حداقل شرایط مطلوب مادی برای زیست انسان فراهم شده باشد، ولی از این نقطه به بعد دیگر نمی توان انتظار داشت که تأمین نیازهای اقتصادی به بهبود کیفیت زندگی کمک کند، زیرا انسان موجودی چندوجهی و پیچیده است و منطق اقتصادی نمی تواند بسیاری از رفتارهای او را تبیین کند (خوارزمی، ۱۳۸۳). در این دهه عموم مردم به طور فزاینده ای از هزینه های اجتماعی و خسارات محیطی رشد اقتصادی آگاه شدند و محققان دریافتند که رشد فزاینده تولید ناخالص داخلی نمی تواند به طور مستمر کیفیت زندگی مردم را بهبود بخشد (Glatzer, 2006).

و میانگین این پاسخ‌ها نمایانگر سطح کیفیت زندگی در آن محل می‌باشد حد وسط این میزان عدد ۳ است عدد سه حالت متوسط یا بینابین را دارد.

۴- یافته‌ها و بحث

۴-۱- تحلیل عاملی

میزان بارلت یا شاخص *KMO* برای بافت مرکزی شهر زنجان برابر با ۰.۶۹۷ بوده است که بالاتر از ۰.۵ درصد بوده و به عدد یک نزدیک شده است در نتیجه میزان حجم نمونه برای آزمون تحلیل عاملی کفایت داشته است. در جدول *(Communalitie)* متغیرهایی که مقدار آنها یک بوده‌اند در تحلیل تحقیق باقی مانده‌اند و متغیرهای دیگر از تحلیل حذف شده‌اند.

به‌خصوص پس از مطرح شدن نظریه توسعه پایدار شهری اهمیت دوجندانی از نگاه سیاست‌گذاران، برنامه‌ریزان و مدیران شهری یافته است.

۳- مواد و روش‌ها

در این تحقیق روش مورد استفاده با توجه به اهداف تعیین شده کاربردی و شیوه مطالعه بر اساس ماهیت تحقیق توصیفی - تحلیلی می‌باشد. در این تحقیق، ابتدا از طریق مطالعه اسنادی و کتابخانه‌ای نسبت به استخراج مهم‌ترین شاخص‌های رضایتمندی از استانداردهای کیفیت زندگی شهری اقدام می‌شود و همچنین با استفاده از منابع اولیه مقدماتی در پیشینه تحقیق و نیز استفاده از منابع اینترنتی، به استخراج شیوه‌ها و راهکارهای سنجش کیفیت زندگی شهری اقدام می‌شود و سپس، نگرش‌ها و تفکرات مردم ساکن در محله در رابطه با کیفیت زندگی خود با ابزار پرسش‌نامه بررسی می‌شود. در این پژوهش داده‌های گردآوری شده از طریق پرسش‌نامه با استفاده از نرم‌افزار *SPSS* در قالب روش‌های آماری توصیفی و استنباطی و آزمون‌های تحلیل عاملی و رگرسیون پردازش و تحلیل می‌شوند. جهت سنجش سطح کیفی زندگی که در زیرشاخه‌های اقتصادی، اجتماعی، کالبدی و زیست محیطی قابل تعریف است، متغیرها و صفات لازم تعریف شده که شامل ۸ متغیر اقتصادی، ۱۱ متغیر اجتماعی، ۸ متغیر زیست محیطی و ۱۸ متغیر کالبدی و در مجموع ۴۶ متغیر می‌باشد. در طرح پرسشنامه پرسش‌ها از نوع پرسش‌های بسته تنظیم شده است، هر سوال دارای ۵ گویه یا ۵ جواب می‌باشد که پاسخ دهندگان با توجه به شناخت خود از محل به یک گویه پاسخ داده‌اند، میزان امتیاز جواب‌ها بر اساس طیف لیکرت طراحی شده است در این طیف که از عدد ۱ تا عدد ۵ ارزش گذاری، ارزش‌ها از حالت خیلی بد تا بسیار زیاد یا بسیار خوب می‌باشد

11th International Conference on Sustainable Development & Urban Construction

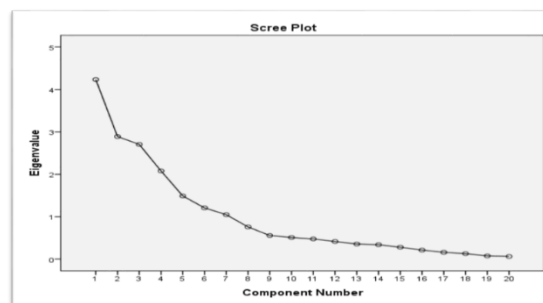
جدول ۱: میزان نمره کسب شده برای هر متغیر در عامل ها (بافت مرکزی شهر زنجان)

گروه ها	Component			
	1	2	3	4
میزان درآمد	.383	.535	-.153	-.103
میزان مشارکت در انتخابات	-.184	.710	.220	.082
میزان میزان مشارکت در مدیریت شهری	.148	.628	.133	-.420
میزان امنیت موجود در محله	-.310	.373	.633	.340
میزان رفتارهای ناپهناجار اجتماعی	-.298	.409	.590	.337
میزان روابط اجتماعی	-.059	-.448	.371	.587
وضعیت کیفیت آب آشامیدنی	.676	-.096	.271	.316
وضعیت آلودگی ناشی از کاربرهای ناسازگار	.279	-.250	.686	-.019
وضعیت زباله و جمع آوری آن	.412	-.024	.549	-.484
وضعیت فاضلاب و دفع آن در محله	.438	-.205	.385	-.623
وضعیت مواد و مصالح از نظر دوام	.671	.266	-.022	.018
وضعیت دسترسی به خدمات پستی و بانک	.755	.012	.192	-.328
وضعیت آسفالت خیابانها و گذرها و عرض آنها	.590	.191	-.254	-.136
کیفیت واحدهای مسکونی	.468	.564	-.041	.252
عمر واحدهای مسکونی	.519	.402	-.149	.349
وضعیت دسترسی به خدمات پزشکی	.773	-.349	.126	.153
وضعیت دسترسی به خدمات آموزشی	.813	-.262	.013	.224

جدول شماره ۲: عامل های استخراج شده از تحلیل عاملی

عامل کالبدی	عامل اجتماعی- اقتصادی	عامل اجتماعی- زیست محیطی	عامل زیست- محیطی- اجتماعی
۱- وضعیت آسفالت خیابانها و پیاده رو ۲- نوع مواد و مصالح ساختمانی ۳- دسترسی به خدمات پزشکی ۴- دسترسی به خدمات آموزشی	۱- میزان مشارکت در انتخابات ۲- میزان درآمد ۳- کیفیت واحدهای مسکونی	۱- آلودگی ناشی از کاربرهای ناسازگار ۲- وضعیت جمع آوری زباله در سطح محله ۳- رفتارهای ناپهناجار اجتماعی ۴- وضعیت امنیت در محله	۱- وضعیت دفع فاضلاب ۲- وضعیت روابط اجتماعی

در نمودار *Scree plot* محله تصویر گرافیکی مقدار ویژه در هر یک از عامل های استخراج شده است مقدار واریانس توجیه شده با استخراج عامل های چهارم به سرعت افت می کند مقادیر عامل های اول، دوم، سوم، چهارم بیشتر از یک است و به همین دلیل در خروجی باقی مانده اند.

نمودار ۱: *ScreePlot* مربوط به بافت مرکزی شهر زنجان

ضریب همبستگی پیرسن

همانگونه که قبلاً مطرح شد، این ضریب یک آزمون پارامتری می باشد که نوع همبستگی بین دو یا چند متغیر را نشان می دهد. در این آزمون مقدار ۲ نشان دهنده توان و اندازه همبستگی است و این مقیاس برای اندازه اثر متغیرهاست. به عنوان یک قاعده کلی بایستی توجه کنید که مقدار ۲ بین ۰ تا ۰/۲ اغلب ضعیف در نظر گرفته می شود. مقدار بین ۰/۳ تا ۰/۶ به عنوان مقدار متوسط و ۰/۷ تا ۱ به عنوان مقداری قوی در نظر گرفته می شود. توان همبستگی به تنهایی برای مشخص کردن وجود همبستگی مهم کافی نیست، بلکه بایستی مقدار معنی داری را نیز در نظر گرفت. در نمونه هایی با حجم کم این امر بسیار مهم است، زیرا که همبستگی های قوی به راحتی در اثر تصادف ایجاد خواهند شد. در نمونه هایی با حجم زیاد و بسیار زیاد حتی وجود یک همبستگی کوچک ممکن است از نظر آماری بسیار معنی دار باشد (علی آبادی و صمدی، ۱۳۹۱: ۱۶۵). در این تحقیق برای آزمون تمامی فرضیات از ضریب همبستگی پیرسن استفاده شده که نتایج آن ها به صورت جدول در این بخش آورده شده است. در ابتدا، از ضریب همبستگی پیرسن بین فاکتور کیفیت زندگی و میزان رضایتمندی از بافت قدیم استفاده شده است. به همین دلیل گویه هایی را که مربوط به هریک از این دو متغیر است، با هم جمع می کنیم. در این حالت یک نمره کمی برای هر متغیر حاصل می شود. سپس از ضریب همبستگی پیرسن استفاده می شود. با توجه به میزان معناداری ۰/۰۶۵ و نیز سطح معناداری که ۰/۰۴۱ بوده است، بنابراین همانگونه که در مبانی نظری نیز مطرح شده، می توان بیان داشت که بین کیفیت زندگی و میزان رضایتمندی همبستگی مثبت وجود دارد؛ همچنین با در نظر گرفتن قاعده کلی ضریب همبستگی پیرسن که قبلاً بیان

۵-عمر		
واحدهای مسکونی		
۶-دسترسی به دفاتر خدماتی		

منبع: یافته های پژوهش

بررسی وضعیت رضایت از زندگی

نتایج بررسی های میدانی نشان می دهد که از مجموع ۲۲۰ نفر، تعداد ۳۸ نفر معادل ۱۴/۰۱ درصد از زندگی در این محله راضی هستند، همچنین ۱۸۲ نفر معادل ۸۵/۹۹ درصد از زندگی در این محله راضی نیستند که مهم ترین دلیل رضایت از زندگی خود را در این محله وجود همسایگان خوب می دانند.

جدول ۳: میزان رضایتمندی

رضایت از زندگی در محل	فراوانی	درصد
عدم رضایت	۱۸۲	۸۵/۹۹
رضایت	۳۸	۱۴/۰۱

منبع: یافته های پژوهش

از همه پرسش شوندگان خواسته شده مهمترین مشکل محله خود را بیان کنند که سرپرستان خانوارها مهمترین مشکل محله را به ترتیب کمبود سرمایه گذاری دولت در بافت (۳۶/۶۵ درصد)، فرسودگی فضای مسکونی و نامناسب بودن فضای زیستی (۲۷/۸۵ درصد)، فقدان شبکه ارتباطی مناسب و تسهیلات و تجهیزات کارآمد (۲۰/۰۶ درصد)، عدم امنیت (۱۵/۴۴ درصد) می دانند.

جدول شماره ۴: مشکلات محله از نظر شهروندان

مشکل محله	فراوانی	درصد
فقدان شبکه ارتباطی مناسب	۴۴	۲۰/۰۶
کمبود سرمایه گذاری دولت	۸۱	۳۶/۶۵
فرسودگی فضای زیستی	۶۱	۲۷/۸۵
عدم امنیت	۳۴	۱۵/۴۴

منبع: یافته های پژوهش

۰.۷۳۷ و ۰.۰۰۰ را نشان می‌دهد که همبستگی کاملاً مثبت بین این دو مقوله وجود دارد و همچنین معناداری را در این زمینه نشان می‌دهد.

۵. نتیجه گیری

کیفیت زندگی شهری مبحثی است که از نیمه دوم قرن بیستم اهمیت یافته و روز بروز نیز بر اهمیت آن افزوده شده است امروزه در اکثر کشورهای توسعه یافته نهادهای ملی و محلی پایش، اندازه گیری، تدوین و بروزرسانی شاخص های کیفیت زندگی شهری و شاخص سراسری کیفیت زندگی شهری وجود دارد که به طور مستمر و اکثراً سالانه به فعالیت می - پردازند. اما قدمت این مطالعه در ایران اندک است. از سال ۱۳۸۶ مطالعات کیفی زندگی شهری در دستور کار مرکز مطالعات و برنامه ریزی شهرداری تهران قرار گرفته است. ولی هنوز اندازه گیری و شاخص سازی دقیقی را در این زمینه ارائه نداده است.

از این رو در این پژوهش با توجه به شاخص هایی که محققان ارائه داده اند و نظرخواهی از میزان رضایتمندی ساکنان در این محله مورد بررسی قرار گرفت: شاخص های کالبدی، شاخص های اجتماعی، شاخص های اقتصادی و شاخص های زیست محیطی.

شاخص کیفیت زندگی که در بافت مرکزی شهر زنجان که بالاتر از میانگین سطح متوسط بوده است بعد زیست محیطی می باشد که میزان آن برابر با ۳.۱۲ درصد بوده است بالا رفتن این میزان به دلیل عدم آلودگی ناشی از وجود کاربری های ناسازگار (۴.۲۹ درصد)، کیفیت و میزان آلودگی آب آشامیدنی (۳.۵ درصد)، آلودگی صوتی (۳.۶۸ درصد)، وضعیت فاضلاب و دفع آن (۳.۳۳ درصد) و جمع آوری زباله در سطح محله ۳.۳۳ درصد بوده است آلودگی هوا (۲.۳۹ درصد)، روانایی و گرفتگی معابر (۱.۶ درصد)، و

شد رابطه بین این دو متغیر در حد بالا می باشد، به گونه ای که اگر فاکتورهای مربوط به کیفیت زندگی افزایش پیدا کند میزان رضایتمندی در بافت قدیم مورد بررسی نیز بیشتر خواهد شد.

جدول شماره ۵: محاسبه ضریب همبستگی پیرسن بین دو متغیر کیفیت زندگی و میزان رضایتمندی از بافت قدیم

کیفیت زندگی	رضایتمندی		
		Pearson Correlation	رضایتمندی
.065	1	Sig. (2-tailed)	
.041		N	
220	220		کیفیت زندگی
1	.065	Pearson Correlation	
	.041	Sig. (2-tailed)	
220	220	N	

منبع: یافته های پژوهش

در بخش بعدی تحقیق قصد داریم رابطه بین وضعیت کیفیت زندگی و سطح رضایتمندی از اوضاع محل زندگی بافت مرکزی شهر زنجان را بررسی کنیم. که نتیجه بررسی در جدول زیر مشاهده می گردد.

کیفیت زندگی	رضایتمندی		
		Pearson Correlation	رضایتمندی
.737	1	Sig. (2-tailed)	
.000		N	
220	220		کیفیت زندگی
1	.737	Pearson Correlation	
	.000	Sig. (2-tailed)	
220	220	N	

جدول ۶: محاسبه ضریب همبستگی پیرسن بین دو متغیر وضعیت کیفیت زندگی و میزان رضایتمندی از اوضاع محل

منبع: یافته های پژوهش

وضعیت کیفیت زندگی در محله مورد مطالعه پایین می باشد به همین منوال میزان رضایتمندی از اوضاع محل زندگی در این محله پایین می باشد و نتیجه بدست آمده؛ میزان معناداری

- ۳- ادامه حمل و نقل عمومی و خط‌های شهری به محلات مورد بررسی جهت کاهش هزینه حمل و نقل و رفت و آمد به محل کار؛
- ۴- کاهش سطح هزینه خانوار و ارتقاء بهره‌برداری از درآمدها در محلات مورد بررسی؛
- ۵- حذف تنگناهای موجود در زمینه مالکیت، تجمع، و نوسازی در محلات مورد بررسی؛
- ۶- تشکیل شورای محله و به رسمیت بخشیدن شکل‌های موجود در محلات مورد بررسی؛
- ۷- ایجاد امنیت از طریق تغییر کاربری‌ها و همچنین برنامه‌های توصیه‌ای و آموزشی در راستای ایجاد امنیت در محلات مورد بررسی از طریق شوراهای محله؛
- ۸- بهسازی و نو سازی و ساماندهی شبکه دفع آبهای سطحی در محله؛
- ۹- تشویق مردم در جمع‌آوری زباله‌ها و تفکیک انواع زباله‌ها از هم در محله؛

منابع

۱. ا. سدی، ع. م. محمد، ع. احمدی، س. سجادی، ر. ستانی. (۱۳۹۳). ارزیابی و تحلیل کیفیت زندگی در محله‌های بافت فرسوده شهر کوه‌دشت. پژوهش‌های جغرافیای برنامه‌ریزی شهری، ۲(۲)، ۱۹۵-۲۱۸.
۲. پوراحمد، احمد، زنگنه شهرکی، سعید، و حیدری. (۱۳۹۹). سنجش کیفیت زندگی در بافت ناکارآمد شهری (مطالعه موردی: ناحیه یک منطقه ۱۵ شهر تهران)، مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی، ۱۵(۳)، ۷۷۴-۷۵۹.
۳. حاتمی‌نژاد، ح. حمیدی، ا. محمدی، کاظم آبادی، ل. (۱۳۹۶). سنجش میزان رضایتمندی ساکنان از کیفیت محیط شهری در بافت‌های فرسوده پس از فرآیند نو سازی (مطالعه

ترافیک و آلودگی ناشی از آن (۲۰۹۵ درصد)، کمتر از میانگین سطح متوسط بوده‌اند. در شاخص‌های زیست محیطی بالاترین میزان رضایت از متوسط وجود حیوانات موذی (موش، حشرات بیماری‌زا و ...) در محله و کمترین میزان رضایت از آلودگی هوا در محله است. بنابراین میزان رضایت ساکنین از کیفیت زندگی در این محله کم است بعضی از علل آن را می‌توان به عدم وجود کارخانه‌ها و کارگاه‌های متعدد در سطح محله، کم‌درآمدی ساکنان محله (وجود قشر غالب کارگر)، منابع آلوده‌کننده محیط و کمبود در تمامی سرانه‌های کاربری‌ها نسبت داد. اما به دلیل بالا بودن شاخص‌های سرزندگی و هویت در این محله می‌توان با انجام اقداماتی در جهت بهبود و ارتقاء مسکن و امکانات، سطح رضایت از سکونت در این محله را افزایش داد. این مهم می‌تواند به ترتیب اولویت در شاخص‌های زیست محیطی، حمل و نقل، اقتصادی، دسترسی به خدمات، آموزش، مشارکت، سرزندگی و امنیت محقق شود.

از این رو امید است که مسئولین با استفاده از ظرفیت‌های درونی این محلات و با تکیه بر مشارکت مردمی، گام‌هایی را در جهت ساماندهی و حل مشکل این سکونتگاه بردارند. از این رو، مهم‌ترین راهکارهایی که می‌توان در بهبود وضعیت این محلات به آن‌ها اشاره کرد، عبارتند از:

- ۱- تشویق و سرمایه‌گذاری از طرف دولت و مردم جهت احیای کالبد ساختمان‌ها و عقب‌نشینی آنها جهت عریض کردن معابر و کوچه‌ها؛
- ۲- تجدید نظر در طرح‌های تفصیلی و طرح‌های جامع جهت بررسی نقاط ضعف در کاربری‌های که سرانه کمی دارند و افزایش این میزان سرانه‌ها در هر محلات مورد بررسی؛

۱۲. فلامکی، محمد منصور (۱۳۸۰)، باززنده سازی بناها و شهرهای تاریخی، دانشگاه تهران.
۱۳. ملکی، سعید، آریان کیا، مصطفی، باد دست و بنفشه. (۱۳۹۷). سنجش و ارزیابی مؤلفه های اثرگذار بر رضایتمندی ساکنین مجتمع های مسکونی از کیفیت مسکن تحت تصرف (مطالعه موردی: منطقه ۲ شهرداری گرگان)، فصل نامه جغرافیا و برنامه ریزی شهری چشم انداز زاگرس، ۱۰ (۳۸)، ۷۳-۹۱.
14. Clark, Andre. (2008) "Monitoring the Urban Quality of Life in Latin America" Organization for economic CoOperation and Development, (26) 12-24.
15. Das, D (2008), Urban Quality of Life, A Case Study of Guwahati, SocialIndicators.
16. Glatzer, W., (2006) Quality of Life in the European Union and the United States of America: Evidence from Comprehensive Indices, Applied Research in Quality of Life, 1.
17. Megone, C (1990), The quality of life: Starting from Aristotle. In: Baldwin, S., Godfrey, C., Propper, C. (Eds.), Quality of Life: Perspectives and Policies. Biddles, London, pp. 28-41.
18. Ulengin, Burc, Fusun Ulengin & Umit Guvenc(2001), A multidimensional approach to urban quality of life: The case of Istanbul, European Journal of Operation Research, 130, pp 361-274.
19. Zainal, Nor Rashidah, Gurmit Kaur, Nor Aisah Ahmad & Jamaliah Mhd.Khalili (2012). Housing Conditions and Quality of Life of the Urban Poor in Malaysia, ASEAN Conference on Environment-Behaviour Studies, Bangkok, Thailand, 16-18 July 2012.
- موردی: محلات اسدی و صفا- منطقه ۳۱ تهران، پژوهش- های دانش زمین، ۸ (۳)، ۱۵-۲۷.
۴. خوارزمی، ش (۱۳۸۳)، کیفیت زندگی و الزامات عصر دیجیتال در ایران، روزنامه دنیای اقتصاد.
۵. در ستکار، اح سان، ودایع خیری، رقیه. (۱۳۹۸). سنجش کیفیت زندگی بر مبنای رضایتمندی سکونتی (مورد مطالعه: محله گلشن تهران)، فصلنامه علوم و تکنولوژی محیط زیست، ۲۱ (۱۰)، ۲۴۵-۲۵۷.
۶. زیویار، پ.، و درودی، م.، و رمضان پورسبحانی، ا. (۱۳۹۳). کیفیت زندگی در محیط سکونتی فرسوده (محله قیام، منطقه ۱۲ شهر تهران). رفاه اجتماعی، ۱۴ (۵۴)، ۸۵-۱۱۰.
۷. سلمانی، ح، و احمدی، ع (۱۳۸۹)، کیفیت زندگی و نقش آن در توسعه پایدار شهری، نخستین همایش توسعه شهری پایدار، تهران، <https://civilica.com/doc/96942>
۸. شاطریان، م.، و اشنویی، ا.، و گنجی پور، م. (۱۳۹۱). سنجش میزان رضایتمندی ساکنان بافت قدیم شهر آران و بیدگل از شاخص های کیفیت زندگی. مطالعات و پژوهش های شهری منطقه ای، ۴ (۱۳)، ۱۴۴-۱۲۷.
۹. شاطریان، محسن و امیر اشنویی (۱۳۹۱). سنجش میزان رضایتمندی ساکنان بافت قدیم آران و بیدگل از شاخص های کیفیت زندگی. مجله مطالعات و پژوهش های منطقه ای و شهری. شماره ۱۳
۱۰. شاطریان، محسن، اشنویی، امیر، گنجی پور، محمود (۱۳۹۰)، سنجش میزان رضایتمندی ساکنان بافت قدیم شهر آران و بیدگل از شاخص های کیفیت زندگی، مطالعات پژوهش های شهری و منطقه ای، شماره ۱۳
۱۱. طبی مسرور، ابوالقاسم؛ رضایی مویذ، صادق (۱۳۹۴)، ارزیابی میزان رضایت شهروندی از کیفیت های سکونتی در مجتمع های مسکونی، مورد پژوهی: مجتمع های مسکونی شهر همدان، مدیریت شهری، ۱۴ (۴۰)، ۶۱-۷۹.

یازدهمین کنفرانس بین المللی توسعه پایدار و عمران شهری

11th International Conference on Sustainable
Development & Urban Construction

